

Dlouhodobá preventivní strategie školy

2025 -2028

www.2zsdobris.cz

telefon: 318 521 002

Zpracovala: Mgr. Ivana Kropáčková Štroufová, školní metodik prevence

V Dobříši, 1. září 2025

Úvod

Společensky a sociálně nežádoucí jevy tvoří širokou škálu problémů, které jsou zejména u dětí a mládeže výrazným rizikem zdravotním, společenským i ekonomickým. Preventivní strategie školy je dlouhodobý dokument, představuje dlouhodobý preventivní program. Je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Úkolem primární prevence rizikového chování je předcházet rizikům a vlivům narušujícím zdravý osobnostní a sociální vývoj dětí a mládeže. Účinná prevence má pomáhat ovlivnit chování ve smyslu podpory zdraví a snižovat (ideálně odstranit) výskyt rizikových forem chování. Efektivní prevence by měla zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí.

Preventivní program je vodítkem pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku by měl vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů a rizikového chování ve škole i mimo školu. Podílí se na něm všichni pedagogičtí pracovníci na podkladě svých povinností vycházejících ze školského zákona. Základním předpokladem k maximální účinnosti prevence je aktivní zapojení všech zúčastněných včetně oslovení rodičovské veřejnosti.

Charakteristika školy

2. ZŠ Dobříš byla slavnostně otevřena 29. 8. 1965. Je jednou ze čtyř základních škol v našem asi osmitisícovém městě, navštěvuje ji kolem 900 žáků – mnozí z nich dojíždějí z okolních obcí. Naše státní škola je také určena jako škola pro cizince.

Architektonicky je školou pavilonovou (celkem 8 pavilonů). Učebny prvního stupně se nacházejí v jedné budově vzniklé v minulosti propojením dvou pavilonů v jeden celek. V této budově je umístěna i sborovna 1. stupně, dále kabinet výchovné poradkyně a jedna učebna je vyhrazena jako zázemí KiVa týmu v rámci programu, který počínaje školním rokem 2025/2026 začíná být na škole realizován (viz dále). Kmenové i odborné učebny druhého

stupně jsou umístěny ve 4 dvoupatrových pavilonech s tím, že žáci přecházejí mezi učebnami dle stávajícího rozvrhu hodin. Velkou přestávku tráví ve své kmenové učebně.

Součástí areálu je také pavilon, v němž je umístěna sborovna 2. stupně, kanceláře, zasedací místnost a školní jídelna, V neposlední řadě patří k prostorám tělocvična, přičemž škola může pro sportovní účely využívat i sportovní halu v těsné blízkosti školy a venkovní sportovní areál s umělým povrchem. Mezi pavilony je prostor obohacený o sportovní vybavení, jako jsou basketbalové koše, fotbalové branky, stoly na stolní tenis – zde mají žáci možnost oddechu o přestávkách. V areálu se nachází i venkovní učebna. Vždy jedna třída v rámci ročníku počínaje třetím ročníkem je třídou sportovní.

Škola je vybavena novou PC učebnou, dále má k dispozici dvě mobilní počítačové učebny, žáci mohou využívat i školní tablety. Ve všech učebnách je internet. Ve 20 třídách a zasedací místnosti jsou nainstalovány interaktivní tabule, třídy jsou vybaveny pevnými PC, vyučující mají k využívání k dispozici notebooky. Při hodinách výtvarné výchovy pracují děti mj. s keramickou hlinou, protože škola vlastní keramickou pec. V ranních a odpoledních hodinách probíhají zájmové kroužky, hodiny speciálně pedagogické péče.

Legislativní východiska

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č.167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv

Strategie ministerstev:

- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027

Metodika řešení rizikového chování:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) vč. příloh

Analýza současné situace

Prevence a snaha o zajištění bezpečného prostředí pro všechny je v naší škole stěžejním tématem. Školní poradenské pracoviště se schází pravidelně v měsíčním intervalu, v případě potřeby je to častěji, v návaznosti na řešení vzniklých situací. ŠPP výchovné poradkyně pro oba stupně, speciální pedagog, školní metodik prevence, kariérní poradce, od školního roku 2025/2026 i sociální pedagog. Na schůzky pravidelně dochází vedení školy. ŠPP úzce spolupracuje s ostatními pedagogickými pracovníky.

Pro třídy jsou pravidelně zajišťovány programy primární prevence ve spolupráci s externími organizacemi. Prevence je řešena i svépomocí – realizováním projektových dnů, aktivitami

školního metodika prevence ve spolupráci s výchovným poradcem a třídními učiteli či dalšími pedagogy, v běžných vyučovacích hodinách dle ŠVP i na akcích mimo školu. V rozvrhu je nově stanovena i jedna hodina etické výchovy pro každou třídu, v rámci níž bude realizován program KiVa proti šikaně.

Kromě podpory zdravých vztahů a chování, které netoleruje šikanu v rámci hodin etické výchovy, zajistí dále KiVa program také efektivní řešení vzniklých situací formou stanoveného týmu pedagogů, kteří jednají dle transparentního postupu.

Každý pedagogický pracovník dbá na komplexnost provádění prevence rizikového chování u žáků ve všech oblastech (zdravý životní styl, společenskovední oblast, přírodovědná oblast, občanská výchova, oblast sociálně právní). Odborné vzdělávání ŠMP a dalších pedagogů v oblasti primární i sekundární prevence je realizováno dle aktuální nabídky vzdělávacích institucí a finančních možností školy.

Školní řád 2.ZŠ Dobříš plně vystihuje problematiku zneužívání návykových látek a výskyt rizikového chování žáků a v případě výskytu těchto jevů poskytuje učitelům pravomoc represivně jednat. Školní řád je veřejně přístupný žákům i zákonným zástupcům a schvaluje jej školská rada. Ředitel školy řeší aktuální situace a problémy související s výskytem rizikového chování ve škole dle platných předpisů. Jednání týkajících se případů rizikového chování je vedle dotčeného pedagoga přítomen ŠMP a/nebo výchovný poradce. Závazné postupy řešení situací stanovuje Krizový plán školy.

Vymezení pojmů

Primární prevence na základních školách má více úrovní v rámci nespecifické a specifické prevence. Nespecifická prevence se zaměřuje na podporu zdravého životního stylu, rozvoj pozitivního sociálního chování a smysluplné využívání volného času. Zahrnuje tedy zájmové, sportovní a volnočasové aktivity, které žákům pomáhají osvojit si společenské normy a odpovědnost. Do specifické prevence pak patří aktivity a programy zaměřené na konkrétní formy rizikového chování, přičemž tzv. všeobecná prevence se zaměřuje na celou populaci

žáků bez ohledu na jejich rizikovost, selektivní prevence směřuje k žákům s vyšším výskytem rizikových faktorů, indikovaná prevence se zaměřuje na jednotlivce či skupiny, u nichž byly zaznamenány rizikové faktory, například problémy v rodině.

Mezi oblasti vycházející z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) patří zejména:

- a) užívání návykových látek, alkoholu, tabákových a nikotinových výrobků, anabolik, medikamentů a dalších látek,
- b) rizikové chování v dopravě,
- c) poruchy příjmu potravy,
- d) násilí, šikanování, kyberšikana, týrání a zneužívání dětí v rodině, domácí násilí,
- e) homofobie - nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou,
- f) extremismus - xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- g) vandalismus,
- h) záškoláctví,
- i) krádeže,
- j) formy násilného chování - kriminalita, delikvence, vandalismus,
- k) netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),
- l) sebepoškozování,
- m) nová náboženská hnutí, sekty,
- n) rizikové sexuální chování,
- o) subkultury,
- p) hazardní hraní,
- q) psychické krize.

Základní princip prevence a dlouhodobé cíle

Stěžejním cílem je předcházet rizikovému chování. Primární prevence rizikového chování u žáků je zaměřena na:

A) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků

- záškoláctví
- šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus, kyberšikana
- kriminalita, delikvence
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky)
- rizika související s užíváním návykových látek
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- nezdravý životní styl (bulimie, anorexie), psychické problémy
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

B) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech

- domácí násilí
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruchy příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

C) předcházení školní neúspěšnosti

Viz Strategie přecházení školní neúspěšnosti

Základním principem prevence rizikového chování na naší škole je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení si pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, k odmítání forem sebedestrukce a porušování zákona. Důležitým prvkem prevence jsou volnočasové aktivity, jejichž hlavní součástí jsou pohybové aktivity a sport. Nedílnou součástí prevence rizikového chování je také podpora zdravých mezilidských vztahů, zdravého klimatu tříd a forem komunikace. ***Otázka včasné prevence vedoucí žáky k ochraně zdraví, získání pozitivního postoje k vlastnímu tělu, životu, ale i umění najít si životní cíl a osobnostně i sociálně růst, zároveň vnímat hranice druhých a respektovat je, je proto zásadním cílem, ke kterému by měla primární prevence směřovat.***

Dlouhodobé cíle konkrétně (zvolené metody dle věku žáků):

- žáci mají povědomí o zdravém životním stylu, znají hodnotu zdraví, vědí, co je nezdravé a rizikové,
- žáci se dokáží orientovat v oblasti sebepoznání,
- žáci ovládají své emoce, dokáží se ocenit,
- žáci si osvojují principy asertivního jednání a komunikace,
- žáci projevují respekt k základním lidským právům,
- žáci si vzájemně pomáhají, spolupracují v týmu, dávají i přijímají konstruktivní kritiku,
- žáci netolerují šikanu v jakékoliv formě,
- žáci se orientují v základní právní problematice, mají povědomí, jaké jednání je nemorální a protiprávní,
- žáci se orientují v možnostech získání pomoci v krizových situacích.

Jedním z cílů je také získat rodičovskou veřejnost k užší spolupráci se školou v oblasti rizikového chování žáků. Rodiče žáků mohou využívat konzultační i mimo konzultační hodiny ŠMP, pracovníci ŠPP mohou rodičům doporučit odborníky v oblasti rizikového chování, zprostředkovat schůzku. Je snahou školy, aby zákonní zástupci žáků byli otevřeně informováni o dění ve škole z hlediska prevence rizikového chování, posilovala se vzájemná důvěra a spolupráce.

Metody a formy práce

Metody a formy práce zahrnují primární, sekundární i terciární prevenci. Na naší škole se soustředíme na prevenci rizikového chování prostřednictvím přednášek a workshopů, skupinové a individuální práce s žáky a zákonnými zástupci, zapojení žáků do aktivit pro upevňování vztahů, monitorování rizikových míst a situací a spolupráci s odborníky. Využívána bývají i dotazníková šetření, příp. sociometrické metody. Každý pedagog preventivně působí ve svých vyučovacích hodinách dle možností, vzniklých situací a ŠVP. Kromě tradičních metod práce prevence rizikového chování žáků mohou být využívány další metody:

- Vyhledávání informací z různých zdrojů a prezentace
- Aktivní sociální učení
- Modelace, hraní rolí
- Zadávání samostatných prací – eseje, výtvarné práce, slohové práce
- Přednášky, besedy, diskuze (s učitelem, pozvanými odborníky)
- Zážitkové programy, pobytové akce

Pravidelné akce a aktivity, které škola realizuje či nabízí:

- adaptační kurzy a programy
- výuka plavání, sportovní pobyty na horách, lyžařské kurzy, kurzy vodní turistiky
- pořádání sportovních akcí (školní turnaj v malé kopané, atletické závody)
- školy v přírodě, vícedenní sportovně-turistické akce
- vzdělávací zájezd do Velké Británie, kurz windsurfinhu v Chorvatsku
- tematické exkurze, výjezdy do divadel
- účast na sportovní soutěžích v různých sportovních odvětvích (školní sportovní liga)
- projektové dny – propojování 1. a 2. stupně (např. Halloween, MDD, Den Země, Bubnovačka, Den zdraví..)
- pěvecké vystoupení v Domově důchodců Dobříš
- „Předvánoční zastavení“ - společenská akce nejen pro rodiče žáků, ale i širokou veřejnost
- kulturní vystoupení žáků (nejen) u příležitosti oslav a akcí města
- účastníme se různých výtvarných a vědomostních soutěží
- akce pro děti z dobříšských mateřských škol i vesnických základních škol

Spolupráce s organizacemi

Škola spolupracuje s externími organizacemi, které pomáhají zajišťovat preventivní programy (zejm. Semiramis, Hope4Kids, Odyssea). Spolupráce probíhá dle potřeb také s dalšími subjekty:

- PPP Příbram, Praha, SPC Praha
- okresní metodik prevence, krajský metodik prevence
- SVP Příbram

- Odbor sociálně - právní Městského úřadu Dobříš
- Policie ČR, Městská policie Dobříš
- Lékaři – pediatři + odborníci
- Nízkoprahový klub Terén

KiVa program proti šikaně

Škola spolupracuje také s organizací Schola Empirica. V rámci této spolupráce je do školního provozu od školního roku 2025/2026 začleněn tříletý finský program KiVa, jehož cílem a principem je posílení vzájemných vztahů ve škole, rozvoj osobnosti a především eliminace projevů šikany a její efektivní řešení. Na posilování vztahů a rozvoj osobnosti jsou zaměřeny tzv. KiVa lekce, které jsou realizovány 1x14 dnů v rámci hodiny etické výchovy. Lekce probíhají dle stanovené metodiky a nastavených aktivit pro určité téma, kterému se hodina má věnovat. Lekce probíhají po celý školní rok.

Řešení šikany v rámci KiVa programu:

- Je sestaven KiVa tým z vybraných vyučujících, jehož členové jsou připraveni řešit nastalé situace – 2 členové týmu vedou krátký pohovor s žákem, či žáky (oběť/i, svědek/ci, agresor/ři – vždy zvlášť), následují další kontrolní rozhovory po domluveném časovém intervalu.
- Členy KiVa týmu oslovují sami žáci, příp. učitelé či další pracovníci školy, kteří projevy šikany zaznamenají nebo se o ní dozvědí.
- Zákonní zástupci jsou informováni o proběhlém rozhovoru dítěte s KiVa týmem.
- V závislosti na situaci mohou být stanoveny sankce dle školního řádu a příp. spolupráce s odborníky.

Prevence v ŠVP

Prevence rizikového chování je součástí běžné výuky nejen v rámci hodin etické výchovy. Dle ŠVP zasahují aktivity prevence do vyučovacích témat například takto:

Prvouka:	1.tř., téma: Pečujeme o zdraví
	2.tř., téma: Zdravá strava

Volný čas

3.tř., téma: Člověk a zdraví

Výživa a zdraví

Přírodověda: 4.tř., téma: Výchova ke zdraví

5.tř., téma: Člověk-lidské tělo

Přírodopis: 6. tř., téma: Lilkovité rostliny

8. tř., téma: Toxikomanie, Člověk-poškození lidského organismu

Chemie: 8. tř., téma: Nebezpečné látky

9. tř., téma: Alkoholy, Otravné látky, jedy, Léky, Drogy-návyk. látky

Obč. výchova: 6.- 8. tř., téma: Péče o zdraví, Zdravý životní styl, Šikana, Prevence zneužívání návykových látek, Sexualita, Lidská práva, Rasismus

9. tř., téma: Prevence kriminality, Právní odpovědnost

Těl. výchova: 6.- 9. tř., téma: Význam sportu pro rozvoj osobnosti

Způsob realizace

1. - 2. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- včasné odhalování specifických poruch učení či jiných postižení
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat (např. komunitní kruh)

3. - 5. ročník

- nácvik modelových situací - umění odmítnout
- nastavení třídních pravidel
- umění vyjádřit svůj názor

- propagace zdravého životního stylu
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- znalost důležitých kontaktů na krizová centra, linky důvěry

6. - 9. ročník

- význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektování odlišných názorů či zájmů lidí a odlišných způsobů jejich chování a myšlení
- odmítání projevů násilí a brutality zprostředkované médii a schopnost o nich diskutovat
- spolupráce ve skupině a přebírání zodpovědnosti za společné úkoly
- trénink vhodných způsobů chování a komunikace v různých životních situacích
- právní odpovědnost za případné protiprávní činy

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s preventivními aktivitami i možnými riziky v rámci třídních schůzek
- informování o činnosti ŠPP na webových stránkách
- nabídka konzultačních hodin výchovného poradce, školního metodika prevence
- dle možností nabídka propagačních materiálů o návykových látkách, šikaně, psychickém zdraví, ...
- seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami
- informovanost občanů prostřednictvím místního periodika o programu školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu

Metodika řešení případů rizikového chování

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole je využívána práce třídních učitelů, připomínky dětí a školní samosprávy, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru, pozorování, příp. dotazníková či jiná šetření. Zjišťování je průběžné.

metoda	kdo provádí	četnost
1. dotazníky	ŠMP, vedení školy, příp. TU, středisko výchovné péče	vybrané třídy, po uskutečnění konkrétní akce, mimořádné šetření /řešení konkrétního problému/
2. přímé pozorování – klima třídy, diagnostika	ŠMP, VP1,2,	průběžně, hospitace vedení školy
3. záznamy	ŠMP, ZŘŠ, VP1,2, KiVa tým	šetření rizikového chování a jevů, účinnost opatření
4. rozhovory	ŠMP, TU, VP1,2, vedení školy, KiVa tým	průběžně při řešení konkrétních případů
5. diskuse	ŠMP, třídní učitel, vedení školy, VP1,2	po ukončení, případně v průběhu akce

Závěr

Školy většinou nejsou místem, kde problémy s alkoholem, drogami a rizikovým chováním vznikají. Jsou však místem, kde se tyto problémy mohou projevit a mohou ovlivnit klima v jednotlivých třídách. Škola hraje jednu z velmi důležitých rolí v oblasti prevence vzniku drogového i dalšího rizikového problému či jevu. Je to jedno z míst, kde se o problému mluví, kde žák získává pravdivé informace. Školní strategie prevence rizikového chování, která je součástí ŠVP „Kouzelná škola“, jenž vychází z RVP ZV, má za cíl předložit komplexní a navazující program aktivit pro eliminování projevů rizikového chování. Součástí programu jsou všichni zaměstnanci, žáci, rodiče i externí odborníci. Společnými silami bychom měli usilovat o zdravý vývoj dětí a vytvářet dobré klima v každé třídě a tím i celé škole.

Tato dlouhodobá strategie prevence je stěžejním východiskem pro Preventivní program školy, který je jejím prováděcím dokumentem a vždy vybírá a stanovuje krátkodobé cíle pro

konkrétní školní rok, v závislosti na dlouhodobých cílech, ale především na evaluaci roku předchozího.